

De kaart van het opbouwwerk anno 1990

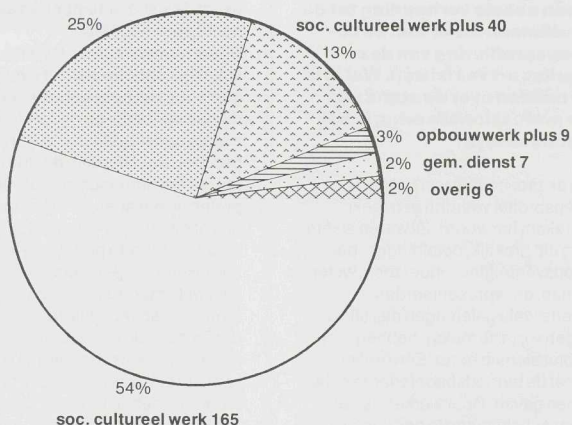
Het hoort bij de volwaardigheid van een beroep, wanneer over de uitoefening ervan op gezette tijden betrouwbare informatie kan worden gepresenteerd. Dat was de leidende gedachte achter het registratieproject opbouwwerk, dat het NIMO dit jaar heeft opgezet en afgerond. Dank zij dit project kunnen we een actuele kaart van het opbouwwerk in Nederland presenteren.

Het achterhalen van – als het even kan – alle instellingen in Nederland, van waaruit op enigerlei wijze opbouwwerk wordt verricht, heeft enige hoofdbrekens gekost. Er zat niets anders op dan alle 20 telefoongidsen van Nederland volgens een bepaalde systematiek te raadplegen en aan de hand daarvan een zo goed als nieuw adressenbestand op te bouwen. Deze moeizame arbeid is lonend gebleken, want op deze wijze konden we uiteindelijk over 303 opbouwwerkinstellingen in Nederland informatie verwerven. Vergelijkingen op de kenmerken gemeentegroote en provinciale verdeling met het totaal aantal instellingen en met cijfers uit het trendonderzoek van 1989 lieten op enkele verschillen na geen noemenswaardige uitschieters zien. We hebben dus geen redenen om aan te nemen, dat het beeld dat we op basis van dit project kunnen schetsen niet representatief zou zijn.

Welnu, in Nederland lopen volgens onze informatie ruim duizend opbouwwerkers rond. Die duizend werkers bezetten samen 703 volle banen van 38 uur. Gemiddeld is het dienstverband dus 26 uur per week. De meeste opbouwwerkinstellingen komen voor in Noord-Brabant en de meeste opbouwwerkers (bijna 1/3 van het totaal) zijn in Zuid-Holland te vinden. Dit laatste is niet zo verwon-

Type instelling van waaruit opbouwwerk wordt verricht

76 opbouwwerkinstelling

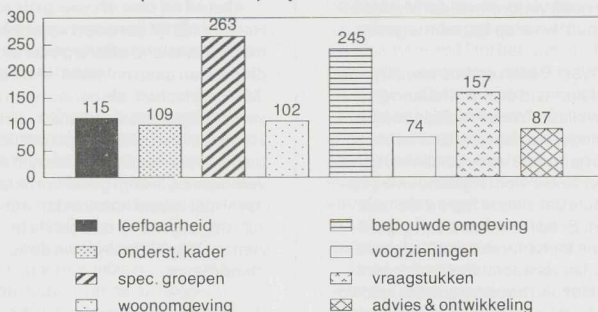
derlijk, als men denkt aan de grote instellingen in Den Haag en Rotterdam. In vergelijking met eerder onderzoek is er ten aanzien van de vrouw/man-verhouding niet veel veranderd: 1/3 vrouwen, 2/3 mannen. Het verloop binnen het opbouwwerk is niet groot. Bij 2/3 van de instellingen is tussen 1 juli '89 en 1 juli '90 geen enkele werker aangesteld en ook geen enkele vertrokken. In totaal werden er in die periode 160 werkers aangesteld en 122 vertrokken, een kleine groei met 38 werkers.

Interessant is te zien, vanuit wat voor type instelling opbouwwerk wordt bedreven. Bijgaande grafiek geeft daar een indruk van. Het gaat (nog) slechts in een kwart van de gevallen om specifieke opbouwwerkinstellingen. Opbouwwerk is grotendeels opgegaan (en niet ten onder) in het

sociaal-cultureel werk. De aanduiding plus achter sociaal-cultureel werk en opbouwwerk in de grafiek betekent dat het gaat om instelling die daarbovenop nog iets in huis hebben. Bijvoorbeeld kinderopvang of maatschappelijk werk. Opbouwwerk als onderdeel van het gemeentelijk apparaat is te verwaarlozen en de opvatting dat dit werk beter niet vanuit een ambtelijke setting plaats kan vinden, is redelijk gemeengoed.

Om te achterhalen, waaraan de opbouwwerkinzet in Nederland op gaat, is instellingen gevraagd de belangrijkste projecten te noemen (maximaal vijf, minder als het er minder waren). Bijgaand de grafiek, waarin de 1152 vermelde projecten gegroepeerd staan aangegeven. De

Opbouwwerkprojecten anno 1990

open opgave van projecten is door middel van inhoudsanalyse teruggebracht tot een achttal hoofdrubrieken. Het werk ten behoeve van specifieke groepen, met name minderheden, komt het meest voor, gevolgd door projecten in de bebouwde omgeving. Opvallend is het gegeven van de 'maatschappelijke vraagstukken'. Daaronder hebben we projecten rond werkgelegenheid, sociale zekerheid, onderwijs, gezondheid en racisme laten vallen. Dit soort projecten komt beduidend meer voor dan projecten rond leefbaarheid, ondersteuning van kaders en woon- en leefomgeving.

Tot zover het globale beeld. Op basis van de gedetailleerde projectomschrijvingen komen we tot de volgende top zes van opbouwwerkprojecten.

woningverbetering (inclusief huurderszaken)	36%
ondersteuning van buurt en wijkkaders	29%
migrantenwerk	29%
werken aan de buurt- en wijk-situatie	23%
werkloosheid/werkgelegenheid	21%
beheer	19%

Onder de 303 instellingen zaten 126 wijkinstellingen. Deze wijkopbouworganen komen met name in steden voor en informatie daarover kan dus iets zeggen over het stedelijke beeld van het opbouwwerk in Nederland, ontleend aan wat zich in buurten en wijken afspeelt. In vergelijking met het landelijke beeld is er op wijkniveau minder aandacht voor specifieke groepen en meer voor projecten in de bebouwde omgeving. Die mindere aandacht zit in: minder projecten voor jongeren, ouderen, allochtonen, asielzoekers, woonwagenbewoners. Minder categoriaal werk dus. Het 'meer' van het werk in de bebouwde omgeving zit bij wijkorganen met name in woningverbetering, woonomgevingsverbetering en in beheer.

Tot zover bij wijze van vóórpublicatie enkele gegevens die het registratieproject opbouwwerk van het NIMO heeft opgeleverd. Het rapport met meer gegevens komt binnenkort uit. Het is te bestellen bij het NIMO, Havensingel 8, 5211 TX 's-Hertogenbosch, 073-137295.

Gui van Hooijdonk, Ad Raspe